МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

ХРОНІКА ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

Інформаційний бюлетень
2004 р. Вип. 1 (21)

Харків ХДНБ 2004

ББК 4734 (4 Укр) 751.152Я5
УДК 020
Х94

Хроніка Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка: Інформ. бюл. 2004. Вип. 1 (21) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад.: О.П.Кунич, Г.Д.Ковальчук. – Х., 2004. – 32 с.

Видання висвітлює найбільш вагомі події, що відбулися у ХДНБ ім. В.Г.Короленка впродовж жовтня-грудня 2003 р.

Укладачі: О.П.Кунич
Г.Д.Ковальчук

ПЕРЕДМОВА

Бюлетень висвітлює основні події, що відбулися в інформаційній, науковій, культурно-просвітницькій та інших сферах діяльності ХДНБ ім. В.Г.Короленка у січні-березні 2004 р. Подано відомості про видавничу продукцію, статті співпрацівників, опубліковані у I кв. поточного року.

Укладачі висловлюють щиру подяку працівникам різних структурних підрозділів бібліотеки за сприяння у випуску бюлетеня.

Довідки та пропозиції стосовно видання просимо надсилати на адресу: 61003, Харків, ДСП, пров. Короленка, 18,
ХДНБ ім. В.Г.Короленка, науково-методичний відділ
Тел.: (0572) 712-82-27
Факс: (0572) 23-01-01
E-mail: info@ korolenko. kharkov. com

Більш оперативну інформацію про події поточної життєдіяльності бібліотеки, що відбулися чи стануться незабаром, можна отримати на Web-сайті бібліотеки за адресою:
http // korolenko. kharkov. com.

1. ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. В.Г.КОРОЛЕНКА: ПОДІЇ, ФАКТИ, КОМЕНТАРІ (січень–березень)

СІЧЕНЬ

3 січня. У Німецькому читальному залі оформлено тематичну виставку "DUDEN" – Standardwerk zur deutschen Sprache: zum 175 Geburtstag von Konrad Duden". Представлені видання розкривали діяльність відомого в усьому світі видавництва "DUDEN".

9 січня. За традицією на честь **Різдва Христового** у великому читальному залі проведено благодійний вечір духовних піснеспівів **"Співаю Богу моєму",** організований співпрацівниками відділу масової роботи. Співали хори Благовіщенського кафедрального собору та інших харківських храмів – Петропавлівського, Пантелеймонівського, Олександро-Невського.

12 січня. З нагоди 350-річчя Харкова у відділі україніки оформлено виставку, присвячену почесним громадянам міста. Представлені документи інформували про те, що звання "почесний громадянин" існувало з 1837 р. Присвоювалося воно за рішенням Харківської міської Думи з височайшого повеління імператора. У 1998 році за ініціативою голови Харківської міськради М.Пилипчука звання "Почесний громадянин міста Харкова" було відновлене. Серед сучасних почесних громадян – український терапевт **Л.Т.Мала**, математик **О.В.Погорєлов,** актриса **Л.Гурченко** та інші. На виставці демонструвалася література про життєвий шлях видатних харків'ян минулого та сьогодення.

13 січня. До 110-річчя з дня народження М.Хвильового відділ масової роботи провів літературні читання **"Буремний дух розстріляного відродження".** Про українську літературу 20–30-х років XX ст., тернистий життєвий і творчий шлях М.Хвильового доповідали Г.І.Ляшенко, канд. філол. наук та М.І.Хоменко, канд. філол. наук. Зміст творів письменника розкрила О.В.Козир, викладач ХДУ ім. Г.С.Сковороди.

Увазі присутніх було представлено тематичний перегляд літератури, присвяченої життю і творчості М.Хвильового.

14 січня. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Різдво: звичаї, традиції".**

15 січня. Оголошено конкурс на кращу наукову розробку фахівців ХДНБ ім. В.Г.Короленка. Присвячений дню бібліотек, він триватиме з 1 лютого по 1 вересня 2004 р. До складу конкурсної комісії увійшли директор ХДНБ Л.П.Незнамова, заст. директора В.В.Мірошникова, вчений секретар О.І.Танько, а також зав. відділами: Л.М.Багрянцева, О.П.Кунич, І.Я.Лосієвський, С.М.Миценко, Л.І.Романова, В.О.Ярошик.

• У залі нових надходжень відбулася трибуна вченого **"Культура ділового мовлення"** за участю В.К.Харченко, д-ра. філол. наук, проф., викладача Бєлгородського державного університету. Висвітлювалися питання розвитку культури мовлення, проблеми формування загальної культури особистості тощо.

19 січня. Співпрацівники відділів масової роботи та іноземної літератури організували тематичну виставку **"Художня культура світу. Європейський культурний регіон".** Представлена література висвітлювала найвизначніші явища художньої культури Європи, творчість видатних митців різних країн

та епох, чиї імена назавжди увійшли до культурної спадщини людства.

• У великому читальному залі відкрилася виставка **"Швидкість непорушної води",** організована відділом масової роботи до 105-річчя з дня народження Поля Сезана. Експонувалося понад 60 альбомів з репродукціями картин художника, монографії про його життя і творчість.

21 січня. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Питання еміграції у США".**

24 січня. Відбулася презентація виставки **"Святослав Миколайович Реріх: життя, творчість, спадщина", присвяченої 100-літтю від дня народження С.М.Реріха.** Вона була організована відділом масової роботи спільно з культурним центром ім. М.К.Реріха, фондом духовного єднання світу за підтримки головного управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації, управління культури міськради та інших організацій. Відкрила презентацію Т.Надточій, голова культурного центру ім. М.К.Реріха. Експонувалися репродукції з картин художника, книги і періодичні видання Міжнародного Центру Реріхів. Переглянуто відеофільм про музей ім. М.К.Реріха, у Москві, заснований Святославом Михайловичем Реріхом. Роботу музею коментувала директор, академік Л.В.Шапошнікова. Були заслухані повідомлення В.В.Логінової, керівника Первомайського культурно-просвітницького центру, а також інших учасників заходу.

25 січня. До 130-річчя з дня народження англійського письменника **С.Моема** у відділі іноземної літератури підготовлено виставку **"Як живописець мислить кистю і фарбами, так письменник мислить сюжетом".**

26 січня. У відділі україніки відкрилася виставка **"Видатний етнограф і громадський діяч: до 165-річчя з дня народження П.Чубинського".**

На ній були представлені "Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западнорусский край, снаряженной императорским Русским географическим обществом. Юго-Западный отдел: Материалы и исслед. собр. П.П.Чубинским" (СПб, 1873), "Сопілка: Сб. стихотворений на малорос. яз. Павлуся" (К., 1871), текст гімну нашою держави "Ще не вмерла Україна", написаний П.Чубинським у 1862 р. та інші його твори.

• У відділі технічної літератури відбувся день інформації для фахівців Харківського фізико-технічного інституту. Його мета – інформування про нове обладнання для нагріву випалювальних печей. Було представлено близько 100 прим. документів.

• Відкрилася книжкова виставка **"Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми",** організована відділом масової роботи. Відвідувачам пропонувалася література, що висвітлювала історію українського книговидання, діяльність першодрукаря **Івана Федорова,** питання сучасного вітчизняного книговидання тощо.

27 січня. У читальному залі відділу технічної літератури оформлено тематичну виставку **"Сучасні засоби попередження пожежі",** присвячену Дню працівників пожежної охорони. Увазі користувачів було запропоновано 245 документів.

28 січня. У великому читальному залі відкрито перегляд **"Український етнос у часі і просторі",** організований відділом україніки.

• Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Кредитно-банківська система США".**

• Відділ масової роботи оформив виставку **"Критики і критерії: літературно-критична думка в Україні",** було представлено праці видатних літературознавців, публікації про українську літературну критику тощо.

• У цьому ж відділі відбулася трибуна вченого **"Стратегічний прогноз як об'єкт наукового аналізу".** Участь взяли канд. іст. наук Ю.Д.Древаль та О.А.Гавриленко, викладачі Харківського національного університету внутрішніх справ. Було зроблено екскурс у минуле, коли зароджувалися основи наукового аналізу проблем розвитку. Присутні мали змогу поспілкуватися з науковцями, знайти відповіді на питання, що турбують при розробці стратегічних прогнозів, з'ясувати перспективи розвитку цього наукового напрямку.

29 січня. У читальному залі бібліотекознавства відбулося заключне заняття курсів з підвищення кваліфікації нових співпрацівників. Підсумки їх роботи, що тривала впродовж місяця, підводили директор Л.П.Незнамова, заст. директора В.В.Мірошникова, співпрацівники науково-методичного відділу О.П.Кунич, Г.Д.Ковальчук. Л.П.Незнамова побажала новим співпрацівникам успіхів у роботі і вручила свідоцтва про закінчення курсів.

30 січня. Директор Л.П.Незнамова висловила щире співчуття колегам Національної парламентської бібліотеки України з приводу смерті генерального директора **Анатолія Петровича Корнієнка,** видатного бібліотекознавця, книгознав-

ця, авторитетного керівника однієї з найбільших бібліотек Європи.

Світла пам'ять про А.П.Корнієнка – принципову, делікатну, доброзичливу людину назавжди залишиться у серцях короленківців.

• Відділ україніки організував чергові краєзнавчі читання. З повідомленням **"Історія Люботина"** виступив методист Люботинського міського відділу освіти В.В.Стрілець, автор книги "Люботин: Історико-краєзнавчий нарис" (Х.: Торсінг, 2002). Це видання є першою спробою найбільш повно висвітлити історію міста, яке у 2000 р. відзначило своє 350-річчя. Було розкрито питання адміністративного устрою та системи управління містом, його соціально-економічного розвитку, охорони здоров'я, розвитку культури, побуту місцевого населення.

ЛЮТИЙ

1 лютого. В Австрійській бібліотеці ХДНБ оформлено виставку **"Поезія в руслі традицій:** до 130-річчя з дня народження австрійського поета Х.Гофманшталя".

3 лютого. У читальному залі бібліотекознавства оформлено книжкову виставку **"Нова видавнича продукція бібліотек Харкова".** Представлено близько 100 видань з бібліотечної справи, підготовлених у 2003 році ХДНБ ім. В.Г.Короленка, ЦНБ ХНУ ім. В.Н.Каразіна, обласною універсальною науковою бібліотекою, дитячою та юнацькою обласними бібліотеками, а також іншими найбільшими книгозбірнями Харкова.

4 лютого. Відбулася презентація книги І.О.Шудрика, Л.Даниленка **"Династія Харитоненків".** Підкреслювалося, що з другої половини XIX ст. династія Харитоненків посідала

провідне місце у цукровій промисловості не лише в Україні, а й в усій Російській імперії. Зокрема в Харківській, Курській, Чернігівській та Полтавській губерніях їм належали 12 цукрових заводів і близько 100 тис. десятин землі. Харитоненки займалися благодійництвом, витрачаючи значні кошти на розвиток освіти, культури, охорони здоров'я, на зведення громадських споруд і храмів.

• Пройшло чергове засідання Американського клубу за темою **"Військова служба США: військово-морські сили".**

10 лютого. У Німецькому читальному залі відкрилася книжкова виставка, яка висвітлювала систему освіти у Німеччині.

11 лютого. З нагоди 350-річчя ювілею Харкова та 200-річчя Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна відділ масової роботи організував презентацію чергового випуску "Харківського історичного альманаху", присвяченого родині засновника університету **Василя Назаровича Каразіна.** Вона проходила за участю авторів альманаху, викладачів університету та інших харківських вузів, працівників Харківського державного архіву, ХДНБ, а також представників засобів масової інформації. Редактор видання А.Парамонов зауважив, що полеміка, яка розгорнулася останнім часом навколо неординарної постаті В.Каразіна, є наслідком недостатньо повноцінних історичних досліджень.

Учасники заходу отримали буклет тематичної виставки, присвяченої В.Н.Каразіну.

• У читальному залі бібліотекознавства пройшло засідання членів секції науково-методичної роботи Харківського бібліотечного товариства. Участь брали керівники методичних

служб Центральної наукової бібліотеки ХНУ ім. В.Н.Каразіна, обласної універсальної бібліотеки, обласних бібліотек для дітей, юнацтва, наукової, медичної ЦМБ ім. В.Г.Бєлінського, бібліотеки ХГУ "НУА", фундаментальної бібліотеки Національного аграрного університету, інших бібліотечних закладів, а також методисти обласного центру підвищення кваліфікації працівників культурно-освітніх закладів та центру професійно-технічної освіти. Проводила нараду О.П.Кунич, голова секції, зав. науково-методичним відділом. Йшлося про основні підсумки методичної роботи за минулий рік, спільну діяльність з підвищення кваліфікації фахівців бібліотечної галузі тощо. Обговорено і затверджено "Зведений план науково-методичної діяльності бібліотек – головних методичних центрів та громадських бібліотечних об'єднань Харкова на 2004 рік", складений методистами ХДНБ ім. В.Г.Короленка на підставі пропозицій бібліотек. Розглянуто зміни, що відбулися у складі секції. Зокрема аргументовано представництво у секції центру інформації ХГУ "НУА", який останнім часом проводить велику роботу з підвищення кваліфікації бібліотекарів недержавних вузів Харкова і країни (гуманітарного профілю).

• Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Святкування дня Св. Валентина у США".**

12 лютого. У відділі україніки відкрилася виставка **"Вагомий колос селекціонера: до 125-річчя з дня народження В.Я.Юр'єва".** Читачі мали змогу ознайомитися з науковими розробками видатного українського вченого, одного з фундаторов селекції та насінництва, доктора сільськогосподарських наук, академика АН УРСР, заслуженого діяча науки УРСР, лауреата Державної премії, ім'я якого міцно пов'язане з історією Харкова. Експонувалася також література про життя та діяльність В.Я.Юр'єва.

• Відбулася презентація нової книги А.Корнєва, кандидата історичних наук, – **"Святковий рік",** організована відділом масової роботи. Вона проходила за участю читачів бібліотеки, студентства, педагогів середніх шкіл міста. Книга висвітлює народні звичаї та обряди українців, особливості народних свят. Написана з великою любов'ю, вона приваблює як дітей, так і дорослих.

• У залі нових надходжень відбулася презентація нового навчально-методичного посібника **"Страхування: теорія і практика"** (Х.: Бурун-книга, 2004). Вона проходила за участю авторів: проф. Н.Внукової, автора книги з питань страхування, за умов його демонополізації в кінці XX ст., керівників Харківської спілки страховиків В.І.Успаленко та Л.В.Временко, викладачів Харківського економічного університету, Харківського фінансового коледжу, численних читачів.

Зазначалося, що автори не лише виклали програмні питання курсу "Страхування", а й навели приклади страхової практики, представили результати оригінальних досліджень розвитку страхового ринку на прикладах українських страхових компаній.

13 лютого. У читальному залі відділу іноземної літератури відбувся літературний вечір **"Поезія і есперанто",** організований спільно з Харківським міським есперанто-клубом "Ардо". На ньому була презентована збірка віршів мовою есперанто поетеси Тетяни Мухамедшиної "Versoj: Oriqinale vorbitaj raj tradurtaj" (Х., 2001), читалися вірші цією ж мовою і у перекладі російською та українською мовами. Експонувалися книжкова виставка, що висвітлювала взаємозв'язок поезії і есперанто та фотовиставка про діяльність клубу "Ардо".

• На замовлення НТУ "ХПІ" співпрацівник відділу технічної літератури Є.С.Стогній, патентний повірений України, прочитав лекцію на тему "**Захист корисних моделей в Україні.**

18 лютого. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Мак-Дональдс та інші види "швидкого харчування" у США та Україні".**

• Відкрилася книжкова виставка **"Витоки європейської цивілізації",** організована відділом масової роботи.

19 лютого. На честь **Всесвітнього дня рідної мови,** що святкується щороку 21 лютого, відділ україніки влаштував у великому читальному залі перегляд літератури **"Мова рідна, слово рідне...".** Користувачі мали змогу ознайомитися з публікаціями про мовну політику в Україні, історію української мови та її зв'язки з іншими мовами світу, культуру мовлення, з працями видатних українських мовознавців Олександра Потебні, Юрія Шевельова, митрополита Іларіона та інших вчених. Були також представлені українські мовні словники та довідники, видані в останні роки, як то енциклопедія "Українська мова" (К., 2000), "Великий тлумачний словник сучасної української мови" (К., 2003) тощо.

• У відділі технічної літератури відбувся **День патентознавця** за темою **"Нові правила подання заявки на винахід у Російській Федерації".**

20–21 лютого. У бібліотеці стажувалися колеги з Дніпропетровської обласної наукової бібліотеки: **Литвиненко Надія Григорівна,** зав. відділом наукового опрацювання документів та організації каталогів і **Семенєєва Рита Михайлівна,** зав. регіональним центром інформації та службою МБА.

23 лютого. Н.К.Фірсова, заст. директора бібліотеки, брала участь у семінарі **"Цілі і завдання регіональних бібліотек: на прикладі бібліотек Німеччини та України",** організованому у Києві Гете-Інститутом та Національною парламентською бібліотекою України.

25 лютого. За підтримки Австрійського культурного форуму в Україні, Українсько-Австрійського центру співробітництва з питань науки, освіти і культури, а також Австрійської бібліотеки, що діє при ХДНБ ім. В.Г.Короленка, у Палаці студентів НТУ "ХПІ" відбулася прем'єра вистави за п'єсою відомого австрійського драматурга Стефана Цвейга "Перевтілений комедіант" у постановці Харківського молодіжного театру-студії австрійської драми.

Почесними гостями на прем'єрі були пан Ніколаус Келлер, перший секретар Посольства Австрії в Україні, директор Австрійського культурного форуму та пан Андреас Веннінгер, директор Українсько-Австрійського центру співробітництва з питань науки, освіти і культури. На виставі були також присутні викладачі німецькомовних кафедр вищих навчальних закладів Харкова, студенти-германісти та інші.

• Пан Келлер та пан Веннінгер відвідали Австрійську бібліотеку при ХДНБ ім. В.Г.Короленка з метою обговорення подальшої співпраці.

• Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Реклама у США".**

• Співпрацівники відділу масової роботи організували у великому читальному залі книжкову виставку **"Від ікони до авангарду: шедеври українського живопису".**

26 лютого. Співпрацівники відділу масової роботи Л.В.Хлєсткова, С.А.Мартинова та О.М.Християн взяли участь у міській учнівській конференції, присвяченій 350-річчю Харкова. Вона була ініційована Науково-методичним педагогічним центром та Управлінням освіти Харківської міської ради з метою залучення молоді до вивчення історії міста та його сучасної життєдіяльності. Робота конференції розподілялася на 3 секції: краєзнавство, історія Харкова, географія Харкова. Співпрацівники ХДНБ виконували почесну місію членів судейської колегії. Автори найкращих робіт були нагороджені призами.

• Відкрилася книжкова виставка **"Влада і суспільство",** організована відділом масової роботи. Представлені матеріали були систематизовані за розділами: влада як суспільний феномен; політична влада: поняття, структура, рівні, функції; політична влада: український феномен; державно-політична влада; політична еліта: проблеми становлення.

Виставка зацікавила політологів, істориків, філософів, широкий читацький загал.

26–27 лютого. Директор ХДНБ Л.П.Незнамова брала участь у розширеному засіданні колегії Міністерства культури і мистецтв України, на якому йшлося про підсумки творчої та фінансово-господарської діяльності міністерства і закладів культури у 2003 р.

27 лютого. Відділ україніки організував краєзнавчі читання за темою **"Харківський купець Йозеф Суханек".** Про життя та діяльність чеського інженера, поета, підприємця Йозефа Прокоповича Суханека, ім'я якого було пов'язане з

м. Чугуєвом, доповідав канд. фіз.-мат. наук, краєзнавець В.П.Титар.

БЕРЕЗЕНЬ

1 березня. У великому читальному залі відкрилася книжкова експозиція **"Пророк єднання і свободи",** присвячена 190-річчю з дня народження **Т.Г.Шевченка**. Були представлені поетичні, прозаїчні та драматичні твори Великого Кобзаря, видання про його життя і творчість зв'язок його спадщини з вітчизняною та зарубіжною літературою тощо.

- Відділ технічної літератури організував день інформації для фахівців НДІ протезування за назвою **"Сучасні способи протезування".** Було представлено 125 документів.

3 березня. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **«Американський авіаносець "Дуайт Ейзенхауер».**

4 березня. У читальному залі відділу технічної літератури оформлено тематичну виставку **"Досягнення винахідників у галузі екологічно чистих косметичних продуктів",** присвячену жіночому святу.

9 березня. Відкрилася тематична виставка **"Видання творів Т.Г.Шевченка іноземними мовами у фондах ХДНБ ім. В.Г.Короленка: до 190-річчя з дня народження видатного поета".**

10 березня. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Сніданок по-американски".**

• На замовлення СКБ Укрелектромаш співробітник відділу технічної літератури Є.С.Стогній, патентний повірений України, прочитав лекцію **"Основні принципи використання інтелектуальної власності в сучасних ринкових умовах".**

11 березня. Співпрацівниками відділу технічної літератури проведено виїзний день інформації для фахівців НДІ ортопедії і травматології на тему: **"Високоефективні ортопедичні засоби реабілітації післяопераційних хворих".** Було представлено 129 документів про здобутки винахідників у даній галузі.

• З нагоди 50-річчя приєднання Кримської області до України ВМР провів трибуну вченого **"Проблема Криму: минуле, сучасне, майбутнє".** Доповідав О.А.Гавриленко, канд. іст. наук, викладач Харківського національного університету внутрішніх справ. Було відзначено, що кримське питання постає серйозною проблемою в українській та російській історіографії. Кримські вчені мають власну думку в оцінці історичних подій на території Криму.

Присутні дізналися про спільні та суперечливі погляди істориків щодо Кримського питання, ставили питання науковцю, обмінювалися думками.

13 березня. На запит О.М.Ракітіної, заст. начальника Харківського обласного управління статистики, представлено матеріали про історію розвитку та пріоритети сучасної діяльності ХДНБ ім. В.Г.Короленка. Подано також дані стосовно основних заходів бібліотеки до 350-річного ювілею Харкова. Матеріал підготувала О.П.Кунич, зав. науково-методичним відділом.

12–16 березня. Відділ технічної літератури організував на замовлення Харківської державної академії громадського харчу-

вання тематичні екскурсії для студентів цього вузу. Екскурсанти ознайомилися з інформаційними ресурсами відділу (фондом патентів, нормативно-технічною документацією, електронними БД, довідково-пошуковим апаратом), методикою здійснення патентного пошуку тощо.

14 березня. Відкрилася книжкова виставка **"Маестро вальс: До 200-ліття з дня народження австрійського композитора І.Штрауса",** організована відділом іноземної літератури.

15 березня. Співпрацівники відділу масової роботи оформили тематичну виставку **"Українське театральне мистецтво: джерела і сьогодення",** присвячену Міжнародному дню театру. Представлена література (понад 200 прим.) висвітлювала історію розвитку та проблеми сучасного українського театру, творчу діяльність корифеїв української сцени: Марка Кропивницького, Марії Заньковецької, Анни Затиркевич-Карпинської, Миколи Садовського, Панаса Саксаганського, видатного режисера-реформатора українського театру Леся Курбаса та інших митців.

16 березня. Відділ технічної літератури організував день інформації для слухачів Харківської медичної академії післядипломної освіти на тему **"Засоби діагностики та лікування серцевосудинних захворювань та захворювань мозку".** На виставці було представлено близько 150 документів за темою заходу.

17 березня. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Авіаспорт у США".**

18–19 березня. Заст. директора Н.К.Фірсова брала участь у науково-практичній конференції **"Бібліотека та доступність**

інформації у сучасному університеті", організованій на базі ЦНБ ім. В.Н.Каразіна за підтримки Посольства США в Україні.

19 березня. ХДНБ відвідали В.С.Пашкова, канд. пед. наук, доц., віце-президент Української бібліотечної асоціації, директор Центру інформаційних ресурсів Посольства США в Україні та І.О.Шевченко, доц. кафедри бібліотекознавства та інноваційних технологій Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Вони ознайомилися з роботою Інтернет-центру, відкритого минулого року за проектом "Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)", ініційованого відділом преси, освіти та культури Посольства США в Україні.

24 березня. Відбулося чергове засідання Американського клубу за темою **"Соціальний захист у США".**

23 березня. До Міжнародного дня водних ресурсів відділ масової роботи провів трибуну вченого **"Використання річки Сіверський Донець населенням Харківської губернії наприкінці XVIII – поч. XX ст."** за участю А.Ф.Парамонова, заст. директора Харківського приватного музею міської садиби.

Присутні переглянули відеофільм "Подорожуючи Сіверським Дінцем". Ознайомилися з фотовиставкою, на якій було представлено 50 фоторобіт з краєвидами Сіверського Дінця: його приток – річок Кам'янка, Берека та Камишеваха; Святогорського монастиря, церкви Іоана Предтечі, Христовоздвиженської церкви та Преображенського собору у м. Ізюмі; палаців В.Бантиша у с. Прелєсному та Бекарюкових у с. Василівка. Була презентована збірка, видана спеціально до трибуни вченого за підтримки Харківського приватного музею міської садиби, що містить статтю П.Шабельського "Историческое описание реки Северского Донца, близ Святих Гор" та А.Парамонова "Исполь-

зование реки Северский Донец населением Гос. империи в XVIII – нач. XX ст.".

• У читальному залі бібліотекознавства відкрилася виставка, присвячена 605-річчю з дня народження німецького першодрукаря **Йогана Гутенберга (1399–1468).**

25 березня. Відділом україніки проведено науково-практичну конференцію **"Шевченкіана на початку XXI століття",** присвячену 190-річчю з дня народження Т.Г.Шевченка. В її роботі взяли участь провідні науковці харківських вузів, представники Харківського обласного управління культури, бібліотекарі, працівники архіву, Художнього та Літературного музеїв, краєзнавці, студенти. З вступним словом до учасників конференції звернулася заст. директора В.В.Мірошникова. Робота форуму проходила за трьома секціями: 1. Шевченківські студії; 2. Бібліотечна шевченкіана; 3. Т.Шевченко і Харків. З науковими повідомленнями виступили канд. філол. наук О.П.Чугуй, М.П.Сподарець, Л.І.Селіверстова, працівники музеїв О.Й.Денисенко, О.І.Різниченко, бібліотечні фахівці В.О.Ярошик, Н.П.Трипутіна, Т.Б.Бахмет та інші.

На конференції відбулася презентація каталогу виставки "Шевченкіана української діаспори", виданого за сприянням Харківського гуманітарного університету **"Народна українська академія",** експонувався перегляд літератури за однойменною назвою.

• У відділі технічної літератури відбувся круглий стіл за темою **"Проблеми та перспективи розвитку харчових технологій".** Участь брали провідні фахівці УНДІ масел та жирів, Харківського політехнічного інституту, Харківської державної академії громадського харчування, Обласного товариства захисту прав споживачів, Обласної ради Товариства вина-

хідників і раціоналізаторів, Центру науково-технічної інформації, а також патентознавці і винахідники .

Йшлося про наукові та виробничі досягнення харчової промисловості і, насамперед, про застосування сучасних технологій при виготовленні масло-жирових продуктів підприємствами Харкова. Так, **Ф.Ф.Гладкий,** д-р техн. наук, зав. кафедрою НТУ "ХПІ", який відкрив засідання, наголосив на основних здобутках харчової промисловості країни і останніх наукових розробках інституту в галузі технології жирів. Аспірант цього ж університету **П.О.Некрасов** представив аудиторії повідомлення "Ферментне модифікування жирів". Молодший науковий співпрацівник кафедри технології жирів **О.Ю.Богодист-Тимофеєва** висвітлила тему "Ферментні технології у виробництві майонезу". Про наукові розробки в галузі використання тропічних жирів при виробництві харчових продуктів доповів **І.М.Демидов**, д-р техн. наук, проф. каф. технології жирів, заст. директора з питань науки УкрНДІ олій та жирів. Йшлося також про нові технології отримання соняшникової олії (повідомлення **В.Д.Матюхова,** аспіранта кафедри технології жирів НТУ "ХПІ", удосконалення технологій виробництва пива (доповідала **Л.А.Данилова,** канд. техн. наук) тощо.

На виставці **"Нові технології в харчовій промисловості"** експонувалися книги, журнали, нормативно-технічні документи, патенти (понад 300 прим.).

27 березня. Відкрилася виставка **"З Шевченкіани ХДНБ ім. В.Г.Короленка",** організована відділом україніки з нагоди 190-річчя Т.Г.Шевченка. Експонувалися прижиттєві та рідкісні видання творів Великого Кобзаря – мініатюри та факсимільні видання, художні альбоми тощо. Серед експонатів, які користувалися особливою увагою відвідувачів, був примірник першого видання поеми **"Гайдамаки"** (СПб, 1841) з автографом Т.Г.Шевченка.

29 березня. На замовлення НТУ "ХПІ" відділ технічної літератури організував тематичні заняття з питань інформаційної культури для студентів цього вузу. Студенти прослухали огляд первинної та вторинної документації, наявної у фонді відділу, ознайомилися з правилами користування довідково-пошуковим апаратом до Міжнародної патентної класифікації, здійснювали пошук патентних документів за бібліографічними базами даних тощо.

30 березня. В актовому залі бібліотеки відбувся загальноміський день фахівця-бібліотекаря **"Нове у бібліотечній справі",** організований науково-методичним відділом ХДНБ. Участь взяли провідні фахівці найбільших харківських бібліотек різних систем і відомств.

Згідно з програмою заходу Л.П.Незнамова, директор ХДНБ ім. В.Г.Короленка, інформувала бібліотечну громадськість про розширене засідання колегії Міністерства культури і мистецтв України (Київ, 26 лют.). Коментуючи представлені доповіді, вона особливу увагу зосередила на матеріалі, репрезентованому Н.Титовою, директором Дніпропетровської ОУНБ.

І.Г.Левченко, директор ЦНБ ХНУ ім. В.Н.Каразіна, повідомила про реалізацію бібліотекою грантового проекту **"Вікно в Америку",** ініційованого Посольством США в Україні. Американський центр, як зауважувалося, створюється в одному з корпусів бібліотеки. Він буде обладнаний сучасною технічною апаратурою. Відвідувачі матимуть змогу отримати в центрі видання (паперові та на електронних носіях), аудіовізуальні документи тощо про культурне, політичне, економічне життя США. Доповідачка інформувала також про науково-практичну конференцію **"Бібліотека та доступність інформації у сучасному університеті",** організовану на базі ЦНБ за підтримки Посольства США в Україні (Харків, 18–19 берез.).

Про роботу семінару **"Цілі і завдання регіональних бібліотек на прикладі бібліотек Німеччини та України"** (Київ, 28 лют.), організованого Гете-інститутом та Національною парламентською бібліотекою, доповіла Н.К.Фірсова, заст. директора ХДНБ ім. В.Г.Короленка. Особливу увагу вона зосередила на доповіді професора Петера Водосека **"Регіональні бібліотеки в Німеччині: завдання та перспективи".** При цьому зауважувалося, що П.Водосек є доцентом Південно-Німецького бібліотечного інституту м. Штутгарті, почесним проф. Академії культури у Харкові та Київського університету культури та мистецтв. Були прокоментовані також повідомлення Т.М.Прокошевої, начальника відділу Міністерства культури і мистецтв України, д-ра Людгера Сюре, керівника відділу "Земельної бібліографії Баден-Вюртенберга" Баденської земельної бібліотеки, яка представила доповідь на тему **"Регіональна бібліографія в цифрову епоху",** Т.Абрамової, заст. директора Дніпропет-ровської ОУНБ та інших.

Учасники заходу переглянули виставку нових надходжень з питань бібліотечної справи (експонувалися близько 120 прим. видань). Ознайомилися з інформацією про нову фахову літературу, що отримали інші книгозбірні Харкова у першому кварталі поточного року, яку відображав черговий випуск зведеного каталогу, **"Бібліотечна справа. Бібліотекознавство. Бібліографознавство",** підготовлений фахівцями читального залу бібліотекознавства.

• У великому читальному залі відкрилася тематична виставка **"З бойового минулого: До 150-річчя Кримської (Східної) війни".** Представлена література (понад 100 док.) висвітлювала Кримську війну 1853–1956 рр. як один із переломних моментів в історії міжнародних відносин, історію внутрішньої і зовнішньої політики Росії. Численні видання засвідчували також, що Кримська війна посіла важливе місце в

історії військового мистецтва. Вона сприяла переозброєнню російської армії, виникненню нових форм та методів ведення бою. Однією з визначних сторінок Кримської війни, а також вітчизняної історії була героїчна оборона Севастополя, яка висвітлювалась окремим розділом.

Серед представлених видань були праці видатних істориків, військових діячів, історичні нариси, записки, спогади учасників війни.

31 березня. На запрошення короленківців бібліотеку відвідали колеги з Полтавщини: Т.І.Зеленська, директор обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І.П.Котляревського та Л.І.Чорноволенко, зав. науково-методичним відділом цієї бібліотеки. З м. Гадяча: Т.Д.Гузій, начальник районного відділу культури, Г.О.Тяла, гол. бухгалтер, працівники Гадяцької центральної районної бібліотеки: директор Л.О.Назимко, заст. директора О.П.Ліверганд, зав. відділом обслуговування О.М.Маяковська, методисти Н.О.Безугла, В.І.Руденко, провідні фахівці В.Н.Семенець, К.М.Коза. Гості ознайомилися з організацією роботи книгозбірні. Після цього відбулося засідання за «круглим столом». Полтавчанки поділилися своїми враженнями від спілкування з короленківцями. На згадку про зустріч методисти подарували Полтавській ОУНБ ксерокопії рідкісних документів – першого уставу Полтавської громадської бібліотеки (1894 р.) та звіту про діяльність цієї бібліотеки за перший рік існування. При цьому наводилися маловідомі факти з історії співпраці Полтавської ОУНБ та ХДНБ ім. В.Г.Короленка, яка зародилася 110-років тому і триває зараз. Працівники Гадяцької центральної районної бібліотеки з вдячністю отримали літературу з обмінного фонду ХДНБ ім. В.Г.Короленка для поповнення свого фонду.

• Відбулося чергове засідання клубу "Краєзнавець" за темою **"Слобожанський уклін Тарасу Шевченку".** З повідомленням виступила краєзнавець, секретар Харківської обласної

організації Всеукраїнської спілки краєзнавців Г.П.Столярова. Доповідач прослідкувала зв'язки Великого Кобзаря з вченими, літераторами, громадськими діячами Харківщини, навела приклади листування між ними. Виступ супроводжували записи українських народних пісень у виконанні видатних співаків.

2. ВИДАВНИЧА ПРОДУКЦІЯ ХДНБ ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

2.1. Видання, підготовлені співпрацівниками

Бібліотечна справа. Бібліотекознавство. Бібліографознавство: Звед. кат. нових надходжень до провід. б-к Харкова. 2004. Вип. 1 (січ.-берез.) /Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад. О.П.Скорик. – Х., 2004. – 43 с.

Дані про нові надходження видань з бібліотечної справи до найбільших бібліотек Харкова.

Шевченкіана української діаспори: Кат. вист. /Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка, Харк. центр українознавства; Уклад.: О.М.Дмитрієва, М.Ю.Охріменко; Наук. ред.: О.І.Власова – Х.: Вид-во НУА, 2004. – 36 с.

Цей каталог підготовлений до 190-річчя з дня народження Т.Г.Шевченка. Відображає документи з колекції екстеріорики ХДНБ ім. В.Г.Короленка, що вийшли друком українською мовою в 1916–1999 рр.

2.2 Статті співпрацівників

Ковальчук Г., Н.Кучерява. Проблеми створення та інтеграції інформаційних ресурсів у публічних бібліотеках Східної України //Вісн. Кн. палати України. – 2004. – № 2. – С.24–26.

Відображено основні результати дослідження стану інформатизації бібліотек Дніпропетровської, Донецької, Луганської та Харківської областей, досвід та проблеми корпоративної діяльності у створенні інформаційних ресурсів. Висвітлено роботу ХДНБ ім. В.Г.Короленка з формування зведеного електронного каталогу періодичних видань.

Лосієвський І. Загадковий примірник "Гайдамаків" //Слобід. край. – 2004. – 27 берез.

Про перше видання поеми Т.Г.Шевченка "Гайдамаки" (1841 р.), історію надходження примірника з автографом автора до фонду бібліотеки. Відомості про книжкові виставки, організовані у бібліотеці до 190-річчя Великого Кобзаря.

Лосієвський І. Каразінські автографи //Слобід. край. – 2004. – 6 берез.

Про долю документів з автографами В.Н.Каразіна у фондах ХДНБ ім. В.Г.Короленка (перше видання "Повести временных лет Нестора-літописця. – СПб, 1767).

Лосієвський І. Перша поема про Слобожанщину //Слобід. край. – 2004. – 6 берез.

Історія видання та зміст поетичної збірки Яна Орновського (К., 1705), присвяченої легендарному роду слобідських полковників Донців-Захаржевських.

Лосиевский И. Среди стихий //Слобід. край. – 2004. – 14 лют.

Відгук на книгу С.Шелкового "Стихии" (Х., 2003).

Лосієвський І. Харківські скрижалі. За рядком метричної книги //Слобід. край. – 2004. – 28 лют.

Про метричні рукописні книги с. Основи Харківського повіту за 1774–1823 рр. у фонді бібліотеки ім. В.Г.Короленка. Серед 15 тисяч метричних записів, що вели парафіяльні священики, є напис: 20 лютого 1778 року хрещений був у "Федора Иванова сына Квитки сын Григорий ...". Це перша звістка про людину, яка назавжди увійшла в

історію української літератури, в історію Харкова – Григорія Федоровича Квітку-Основ'яненка. Дані про його шлюб: "24 жовтня були вінчані капитан Григорий Федоров сын Квитка и служащая в Харьковском институте благородных девиц классною дамой, дочь полковника Григория Вульф, девица Анна".

Хлєсткова Л. Активізація розвитку національних культур і проблема етнічної толерантності в багатонаціональному регіоні //Культура та інформаційне суспільство XXI століття: Матеріали наук. конф. молодих учених, 16–18 квіт. 2003 р. – Х., 2003. – С.9–10.

На прикладі Харківщини висвітлено проблеми етнічної толерантності.

Шерстюк Т.Г. Харьковский период жизни преосвященного Филарета (Дмитрия Григорьевича Гумилевского) // Культурна спадщина Слобожанщини: Зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. "П'яті Слобожанські читання Круглий стіл "Історії харківського Священства". Секція історико-краєзнавчого релігієзнавства. – Х.: Курсор, 2003. – С.78–83.

Життєдіяльність Архієпископа Харківського та Ахтирського Філарета, який мешкав у Харкові понад 150 років тому.

3. БІБЛІОТЕКА НА СТОРІНКАХ ВИДАНЬ

Безрукова Т.М. Харківський район: минуле і сучасне. Роздуми краєзнавця: Зб. ст. – Х.: Торнео, 2003. – 44 с.

Про участь зав. відділом україніки ХДНБ В.О.Ярошик у рецензуванні цього видання, надання допомоги авторові збірки у наукових пошуках з історії Слобожанщини, сприяння у роботі гуртка історичного краєзнавства Харківського районного Центру дитячої та юнацької творчості.

Бібліотечна справа // Хроніка культурного життя Харківської області. Вип. 3 / Харк. ОУНБ. – Х., 2004. – С.[4].

Про книжкові виставки, відкриті у бібліотеці до ювілею Великого Кобзаря, науково-практичну конференцію "Шевченкіана на початку XXI ст." та краєзнавчі читання "Слобожанський уклін Тарасові Шевченку", які відбулися 25 і 31 березня.

Календарь. Март // Слобода. – 2004. – 2 марта.

Серед знаменних подій історичного календаря відзначено, що у 1899 р. Харківська громадська бібліотека придбала ділянку землі для будівництва нового приміщення. Нову будівлю взявся безкоштовно спроектувати акад. А.М.Бекетов.

Капустина Н.И. Первая в России попытка объединения материалов по библиотечному делу (к 100-летию первого отдела библиотековедения в России и на Украине) // Библиотека в контексте истории: Материалы 5-й междунар. науч. конф., Москва 21–23 окт. 2003 г. /Рос. гос. б-ка. НИО библиотековедения. Сектор истории библ. дела; Сост. М.Я.Дворкина. – М.: Пашков дом, 2003. – С.36–41.

Історія створення у Харківській громадській бібліотеці відділу бібліотекознавства, його розвиток у 1804–1917 роках.

Лисицына Н. Дмитрий Багалей // Слобода. – 2004. – 27 февр.

Зауважено, що Д.Багалій впродовж багатьох років був головою правління Харківської громадської бібліотеки (зараз ХДНБ ім. В.Г.Короленка).

Матырин В. Всесильный визирь, симпатизирующий Харькову // Время. – 2004. – март. – № 6(35).

Висвітлюючи зв'язки міністра фінансів Росії С.Ю.Вітте з Харковом наприкінці XIX – поч. XX ст., автор публікації подає відомості про збори членів Харківської громадської бібліотеки, які надіслали міністру телеграму з подякою за асигнування 15 тис. крб. на будівництво приміщення книгозбірні. У відповідній телеграмі С.Ю.Вітте подякував харків'янам за знаменне починання у справі просвітництва. Відзначено

також, що ці дані було опубліковано у газеті "Харьковские губернские ведомости" від 6 січня 1897 р.

Ходин В.В. Язык мой – друг мой // Слобода. – 2004. – 27 февр.

Про літературний вечір "Поезія та есперанто" у відділі літератури іноземними мовами.

З М І С Т

Виробничо-практичне видання

ХРОНІКА ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ім. В.Г.КОРОЛЕНКА
ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
2004 Р. ВИП. 1(21)

Відповідальний за випуск Л.П.Незнамова, засл. працівник культури України
Редактор Л.К.Суржан

Підписано до друку Формат паперу 60х14 1/16 2 друк арк.
1,8 обл. вид арк. Папір для множ. апаратів. Тираж 70 прим. Замовлення
Ксерокс ХДНБ ім. В.Г.Короленка. 61003 Харків-3, пров.Короленка,18